

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

BARCELONA, 8 DE MARS DE 1912

NÚM. 1732 ——— ANV XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ——— Atrassats: 20

EL PLAT DEL DIA

No espanteu al burgès

Heus aquí una frase bona pera un lletrero, l'utilitat del qual, en el meu entendre, està per sobre'l «No escupiu a terra» dels higienistes, y el «No renegueu» dels del bon mot. Enhorahona que's cassi al burgès de mil maneres y en tot temps—ja es sabut que pels cassadors de burgesos no existeix la veda, y baix aquet punt de vista el burgès viu més desamparat del govern que una guatlla,—però que no l'escamin, que no'l maregin, que no li fassin perdre el seny.

El burgès ja hi està fet a tenir enemics. Soporta bé a l'anarquisme, al comunisme y a tota mena de revolucionaris socials; però no podrà soportar, us ho asseguro, a tants y tants revolucionaris en art, en literatura y en filosofia, com van sortint.

Abans el burgès vivia tranquil. L'art, la crítica artística, el periodisme filosòfic, l'escriptor refinat, eren molt temibles, sí; però jectaven tan lluny! Ell, el burgès, pel seu passament, tenia una filla que pintava cadeneres y brins d'atmetller florit, ab les monges; un fill que tradufia el *Telemaco* al col·legi; unes fruites, en cromó, al menjador; una verge de Murillo, en cromó també, a l'arcova, y *La Vanguardia* per biblioteca. Si un dia's despertava ab aficions decoratives, feia posar Neptuno al sortidor, o uns vidres de color a la finestra de la *necessaria*. Ara els temps han devingut calamitosos. Se sab d'una manera positiva que la vanitat burgesa pot satisferse perfectament, tenint a casa quadros y estatuets, y fins llibres de merit ben enquadrats. L'existència del poeta ciutadà y del ressorgiment de Catalunya ja no són coses vanes pel burgès. Quan ell vivia en estat de gracia, ell tenia una regla fissa, aterradora si volem, però fissa, repeteixo, pera no deixar-se enganyar: comprava tot aquell art y tota aquella literatura sobre la qual havien passat tres o quatre generacions alabantia y consagrantia.

Anava atrassat, però anava segur. Actualment, el burgès té que marxar, mal que li pesi. «Som en un temps de nobles inquietuts, de progrés y modernisme», li han dit y repetit, y el burgès s'ha deixat portar. Sempre atent a la borsa, ha preferit compartir entusiasmes que compartir els diners. Però viu marejat, el cap li roda, y no sab aont es. Ja no gosa riure; ja no té aquell noble esguard de conmisericòrdia per les coses que no entenia. Enten que no enten res. Viu espantat de la depressa que camina el món y lo ràpidament que cauen els idols. Respecta la moda en l'art com respecta la moda en el vestir. S'entrega y no discuteix. Lo últim sempre es lo millor.

Això ha fet variar de procediments als cassadors de burgesos. Una noble emulació s'es despertada entre ells. El que més l'empenyi, aquell serà el més estimat, y com més el burgès corra, més volen que corri. Crec que cauran en basca fins els espectadors.

S'imposa el crit de no espantar al burgès. Es qüestió de no escriure coses inintel·ligibles expressament pera que'l burgès digui que les troba clares sense trobarleshi; es qüestió de no fer art extravagant, ab el proposit de que no l'adquireixi per l'orgull de dir que es un iniciat; es qüestió de que la crítica no devingui l'art d'embullar la troca, de resoldre enigmes y de fer veure garses per perdis. Passar per un selecte, descobrir un precursor, trobar a tota costa un artista original, alletarlo y ferlo créixer, són coses que difícilment deixarà de ferles un crític. És clar que'l crític, com el

burgès, no creu en determinats erotismes; però qui es el maco que ho confessa en els temps que corren?

Hi ha una casta de pertorbadors digna d'estudi. Són aquells que oficien de sacerdots d'alta bellesa, coneixedors de tots els misteris y de totes les iniciacions, ubriacs de civilisme y d'erudició; homes que han anat a mastegar paper en totes les metròpolis y a fer d'oients en totes les aules, y que al tornar a Catalunya, en lloc de treballar pera'l poble, s'han dedicat a pedagogs de la burgesia. Són els homeòpates del transcendentalisme, els que en quinze minuts y ab quinze ratlles senyalen una orientació, fulminen un anatema o consagren un amic.

Aquets treballs periodistics, sotils y breus, són pautes pera'l burgès que té mandra de llegir y de discorrer.

No sempre la claretat de l'estil garanteix l'acert de les sentències. Mes, ¿què hi fa? Conegut l'home, coneguda la doctrina. L'infalibilitat, per ara, es cosa que sols pot obtenir-se duent el coll planxat, el vestit nou, les ungles netes y les sabates lluentes. Y l'altre, que se n'adona, extrema el refinament y la pedanteria. Malmetre un geni ben reputat, es obtenir una reputació de genial. El que s'atreveix ab els genis li sobra geni. Ab una frase enginyosa n'hi ha prou pera ridiculitzar l'obra de tota una vida, y sempre es més planer això que escriure un tractat d'estètica.

Si fos possible, per exemple, dir que en Zuluaga es un pintor de panderetes, el burgès s'ho creuria: primerament, perquè es més senzill capir aqueixa mitja dotzena de paraules que no pas les obres del pintor; després, perquè un quadre d'en Zuluaga val algunes centes pessetes més que la subscripció a *La Veu de Catalunya*—tothom procura contentarse de la manera que pot—y, per últim, perquè'l patriotisme exigeix un temible talent enciclopèdic, com abans exigia un temible diputat. Entre tant, els petits volen créixer. Si-gues el meu devot y't daré un cop de mà. El que té pressa d'arribar aviat, si es pintor y dibuixa malament, procura dibuixar més malament encara. Ab això y una glosa oportuna de qualsevol glosador y l'inventar una nova teoria sobre la voluptat d'un desllorigament, el burgès està en perill de fer un determini.

Resta encara l'abús dels símbols. Tot lo que ningú arriba a explicar-se, té, sense espina ni òs, un significat simbòlic. Jo no diré que «La Ben Plantada» sigui un enamorament passatger estival—crec que representa a Catalunya, y crec que, quan se profundisi l'obra de l'Ors, cada paraula y cada concepte poden esser objecte de variades y profundes interpretacions patriòtiques;—però us puc jurar que, si jo l'hagués escrita, m'hauria costat una sèria discòrdia ab la muller.

Vegis com el simbolisme viu encarnat en el subjecte y no el producte intel·lectual.

Entretant, el burgès sab que cada paraula té mil y pico de significats. D'això, de tot lo que porto dit, s'anomena treball constructiu.

Mes, ja del dia que'l burgès s'adoni de que l'enganyen! Vindrà el retreure y vindrà el patir.

No creurà ab la senzillesa, ni ab la sinceritat, ni ab el sentiment, ni ab tantes coses que són admirables en totes les èpoques y en totes les rasses.

Acovardit y escarmentat, ja no voldrà escoltarvos. Les paraules més ignocentes li semblaran amenasses.

Clourà la bossa a tots els requeriments, y ningú serà monumentable.

No espanteu al burgès, si teniu consciència de vostra missió sobre la terra. Les estrelles del cel saben que mai he dit una cosa per altra.

P. BERTRANA

En defensa del *cuerpo*

¡Que'n tenia de raó aquell profund coneixedor de la versatilitat humana, quan afirmava que no gaire lluny del Capitoli hi ha la roca Tarpeya!

¿Volien creure que, a les poques hores d'haver sigut coronats de llorsers y posats als nuvols per la seva sensacional victòria, ja hi havia qui regatejava als guardies municipals la gloria d'haver descobert el paradero de la Tereseta Guitart?

Es precis—diguemho sense circumloquis—es precis estar ben obcecat pera arribar a cometre tamanyes injustícies.

Perquè ¿com han ocorregut els fets? Recordemlos no més sumariament y d'ells, com d'un bec de gas a l'aplicarhi un misto encès, ne surgirà, clar y brillant, el triomf dels nostres magnífics Xanxes.

La nena Guitart havia desaparegut. Ningú conseguia trobar d'ella el més insignificant rastre. Policia, guardia civil, carrabiners, mossos de l'esquadra... tothom treballava en và.

Per fi, l'altre dissabte, la Claudina Elías, del carrer de Ponent, emprèn al matalasser de baix de casa seva y li manifesta que al primer pis hi ha una nena que potser es la que's busca. L'endemà el matalasser ho diu als municipals. El dilluns els ho torna a dir. Per ultim, el dimars, els infatigables guardies, cedint a les repetides instancies de la Claudina, se determinen a pujar al pis, y ¡justa la fusta!, allí estava, peladeta de cap y lamentablement habillada, la Tereseta Guitart, a la qual tot Barcelona venia buscant feia ja quinze dies.

—Y be!—diuen els detractors dels nostres Xanxes:—Si les coses varen anar d'aquesta manera, ¿aont es el merit de la guardia municipal?—

¡Ah!... ¿Aont es?... Precisament aquí.

Imaginemos que, aixís com la Claudina va topar ab uns funcionaris diligents que no més varen tardar dos o tres dies a anar a veure si les seves denuncies eren fundades, trobessa ab agents apatics y poc aficionats a buscar criatures perdudes.

¿Què hauria succeït?... Que ab bons modos s'haurien tret del davant a la Claudina y al matalasser; que en compte de pujar al pis se n'haurien anat a pendre el sol o a dar la vuelta a la manzana; que haurien passat les setmanes y els mesos, y que, si un dia, a l'ultim, s'haguessin dignat practicar alguna diligencia, hauria resultat que la segrestadora ja no viu allí y que la Tereseta, major d'edat y feta una dòna, s'ha casat anys hà y's troba rodejada de criatures.

En cambi, ab els nostres actius Xanxes, ja veuen si les coses han anat depressa. Als tres dies escassos d'haver rebut les primeres notícies,

espontàneament, voluntariament, sense excitacions de ningú, instruits per la Claudina, se'n van al pis indicat per aquesta y en qüestió de cinc minuts queda realitzat el trobo.

¿Què tal?... Coneguts aquets detalls, ¿hi haurà encara qui s'atreveixi a escatimar als guardies municipals el merit que auriola la seva hasanya?

Ab tot, ara que, entre abraçades y visques, hem celebrat un fet que a tanta altura posa la reputació del *cuerpo*, jo m'atreveixo a cridar l'atenció dels simpatics guardies sobre un assumpte que, no se sab per quin motiu, ha quedat arreconat entre les ombres de l'indiferencia.

Setmanes enrera, a vora de Badalona, en el torrent de cà'n Grau, va trobars'hi el cadavre d'un home, qual personalitat, malgrat els esforços fets, no ha pogut encara identificarse.

L'ORGULL DEL POBLE

—¿No'l veu el nostre campanar?
—No, per més que miro.
—Es extrany, perquè té vuitanta esgraons y va costar vuitanta mil duros.

LA CREU D'EN BORRÀS

—Vaja, noi; ja t'han crucificat.
—Oh, bel Si hi ha massa gastos, els diré que tantes gracies... y que se la guardin.

Els primers dies, periodics y autoritats no sabien fer altra cosa que parlar del mort del torrent de cà'n Grau. Se tenien del desconegut notícies curiosíssimes. Que se l'havia trobat quasi despullat; que no presentava senyals de violència; que tenia la boca plena de sorra. Però ¿qui era? Això es lo únic que no se sabia.

Mes, vingué el drama de la nena Guitart, y el pobre mort de Badalona, ab la boca plena de sorra y el cos mitg nú, va quedar a recó, completament oblidat de les persones curioses, de les autoritats y de la premsa.

Y això no està bé. Y com que no ho està, ¿per què la guardia municipal, avui que la seva reputació ha fet tan bella creixensa, no s'apodera del negoci, ab la ferma resolució d'acabar-lo y deixar-lo esbrinat en quatre esgarrapades?...

**

Algú potser dirà que això d'identificar un mort desconegut no es cosa facil.

Es clar que no. Però tampoc ho era el descobrir el para-

dero de la Tereseta Guitart. Y, no obstant, un cop la Claudina Ellas va haver explicat als municipals aont era, mirin que depressa varen trobar-la.

Per equitat, per dever, y adhuc per veure si aixís se desvaneix la miqueta d'atmosfera hostil que entorn de la seva reconeguda perspicacia han creat alguns esperits descontentadissos, crec que'ls digníssims Xanxes haurien de pendre's ab especial empenyo l'aclariment del misteri que rodeja al injustament oblidat cadavre del torrent de cà'n Grau.

Obstacles, dificultats, temps trancorregut, res ha d'espantarlos. Rondin els municipals els contorns de Badalona com han rondat els del carrer de Ponent; passèginse per aquells barrancs; registrin aquelles vinyes, y si tenen la sort de que un vehí del torrent els proporcioni la fe de batisme y la cédula del difunt y una relació ben detallada y escrita a màquina de la seva mort, ¡què diable!, molt serà que, ab constancia y bona voluntat, no descobreixin alguna cosa.

MATIAS BONAPÉ

Brotada extranya

Es curiós això!... A les glebes,
sota un marge arraserades,
sense haverleshi plantades,
hi ha sortit un munt de sebes.

Semblen de mena menudes
y un bon xic descolorides;
mes, apart colors y mides,
¿còm fins aquí són vingudes?

Si de sebes a les glebes
ningú ha anat mai a sembrarhi
ni'l vent ha pogut portarhi,
¿per què a les glebes hi ha sebes?

¡Bah!... Respectem el misteri
que sa aparició acompanya,
y, sigui o no sigui extranya,
diguem ab prudent criteri,
que, ab glebes o sense glebes,
de mena gran o menudes,
sembrades o aparegudes,
les sebes sempre són sebes.

S. V.

DESFLORANT LES "FLORS DE CINGLE"

Y perdoni l'Ignasi Iglesias que anem desflorant, una per una, les innocents flors que'ns dona en un pomell, a l'iniciar-se un nou intent de creació del Teatre Català.

Hi ha flors sense aroma. Busquem la dalia blanca. Les fulles se recargolen, formant un corn diminut. Dintre de cada cel·la, com en una bresca, s'hi pot criar un cos viu. O una munió. El pugó, el brumarot, entre ells. Un brumarot brunzent, de potetes peludes y ales metàliques, que's menja les fulles de la flor, es mala cosa.

De mala cosa ens guardi Deu, o Mestre Mosca (que es el dimoni, enllà d'enllà del Pirineu). Però aquesta tasca de bestia dolenta anem a fer, rosegant les fulletes blanques de la flor sense aroma *Flors de Cingle*.

Critica que critiques y que criticaras; furga que furga. Y tot perquè una dalia blanca y no un xuclamel ens ha donat.

Deia l'Iglesias—d'això fa pocs dies—darrera de l'estrena de *Flors de Cingle*, que, per un excés de realisme de les novel·les produccions del Teatre Català, el públic, el poble, se'n havia anat cap a la cràpula. Y sols se'l podia treure de la corrupció ab un ressorgiment del [teatre] idealista. Y ab aqueix sà intent fou escrit el poema dramàtic, de lírics versos, *Flors de Cingle*.

Molt bé. Ningú pot regatejar elogi a tan digna manera de portarse. Treure del llot, aont se forma el llac verd y lliscós y les flors malaltes, a tot un poble feble, desnarit, que no ha tingut prou fortalesa pera soportar la visió crua de la vida, pera enlairarlo, pera ennoblirlo, es, a fè de Deu, cosa bona.

Aixequemnos pera somniar. Un somni blau es com la flor preuada d'en Novalis. Enriqueix la vida, enforteix l'esperit, extén la visió del món, purifica la carn, y, com el sandal, aromatiza totes les coses.

Ha volgut buscar l'Ignasi Iglesias, pera somniar y enlai-

rase, amb molt noble braó, una pastoral de les nostres montanyes, un sigle XVIII al peu del Montseny, fent apareixer en l'escena, pera dur versos a la boca, l'hisendat rural ab casacó y barret de tres bécs, el pastor del fluviol, la bruixa sense embruixaments ni escombra, y la parella de jovincels, enamorats amb dalit (la minyona ben hisendada y el bordegas ben esparracat).

Pera donar color a l'idealisme de l'obra, comensa aqueixa amb una «endressa» que recita l'ofertent, habillant un riquissim vestit *watteau*.

L'intent y la presentació no poden estar més en harmonia. Però aixís que's descorra la cortina, tota l'aroma s'escampa y's perd per l'infinit. Res no'n queda de la santa poesia, que en sa llaor se canta en les esparses de l'ofertent.

Pera enlairarse, l'Iglesias, ha anat massa arran de terra. L'idealisme s'ha esblaimat, y sols queda, dita en versos, una escena de ruralia que no té encant emotiu, sentint l'agror del terrer, però no l'efluvi de les selves.

Escena de ruralisme es la *Mireio*. ¡Y quin doll més gran no'n dona de poesia! Y pera conseguir aqueix efecte, no té gaire necessitat, en Mistral, d'aixecarse. Que entre rostolls marxa y salta y cabriteja. Mostrantse pur, senzill, ignocent, en té prou. Y l'Iglesias no ha sentit aixís.

En el sigle XVIII del nostre poeta, o sobra el *watteau* de l'Ofertent o hi falta en tota l'obra. O s'idealisa com en Mæterlinch o's ruralisa com en Mistral.

Les pastorals, sigle XVIII, estan plenes de gracia. Respiren sempre elegancia. Inspirades en les pastorals gregues, tenen la seva ignocencia encantadora, el seu candor y la seva malicia. Un Dafnis y Cloe s'hi pot veure en un Erimon y Amina. Té'l primer poema una puresa primitiva que's converteix en una reverenciosa elegancia de minué, en Goethe.

—Si tan enamorat està de tu ¿per què no't demana?

—Perquè ell es molt fi y molt delicat, y troba que'l demanar fa pobre.

UNA RAÓ DE PES

—L'Enric era més esplèndid que tu...
—Oh!... L'Enric era concejal y no havia de mirar prim.

Les pastorals primitives brollaven per un estat especial del poble, que buscava, en els fantàstics boscos, el contrast ben punyent de la vida estragada de la ciutat. Les pastorals segle XVIII se formen pel modo d'esser d'una literatura que's crea ab el *Vicari de Vicarfield* o *Le Devin de Village*.

Però sempre, en un y altre cas, es la ciutat qui parla en la pastoral. Perquè l'idealisme es la cultura.

Però l'Iglesias no la fa aqueixa classe de cultura. El poema que'ns ha donat rastreja. No té prou elegancia ni prou subtilitat de llenguatge pera esser presentat per un Boucher. Es d'un prosaisme que no consegueix poetisar la més bella música. Ja'n poden sonar de fluviols. Això no s'aixeca.

Y lo que ha passat ab el poema de *Flors de Cingle* ha passat ab el Teatre Català.

S'ha presentat, a l'obrirse la nova era, ricament habillat, un oferent. Portava promeses en la boca, amors, emocions, ideals. ¡Que'n deia de coses! Però al corre's la cortina s'han vist els prosaïsmes. Tota una trista realitat.

Y el public se gira d'esquena quan passa el bou per bestia grossa.

ROMÀ JORI

COM ELS ARBRES DE LA RAMBLA

Pera'ls únics que no resava el nostre número de la *mandra*, era pera'ls *lleyataires* —no podem dirlos espurgadors,—que d'unes setmanes ensà s'han apoderat dels platans de les nostres vies, com si no fossin de ningú. E's *lleyataires* han donat probes d'un amor al treball com no s'acostuma en aquet país. Se veu que la consigna era severa; que l'afany de destrucció es, en l'anim de qui els paga, un sentiment fortament arrelat...

Els pobres aucells que cap al tard solien visitarnos, han sigut les primeres y més innocentes víctimes dels destralers homicides. Per uns dies, y a la caiguda de la tarda, s'han presenciat a la Rambla del Centre tràgiques escenes de desolació. L'angoixa y l'esfereïment dominaren als pardals, que sorpresos, esmaperduts, aixordaven als vianants ab els seus xiscles esglaiadors...

Els barcelonins, que estan ja de les coses de l'Ajuntament fins al cap-d'amunt, alsaren al cel la seva protesta; la premsa, fentse ressó del disgust general, s'encarà ab l'Alcalde, y els *lleyataires* sospengueren les seves tasques malfactores, quan els dos rengles d'arbres de les Rambles tenien tot l'aspecte de pals destinats a sostenir el fil del telegraf. Aconsolemnos pensant que'ls admiradors del vell passeig hem estat encara de sort. ¡No són pocs els carrers de l'aixamplis que han vist arreballarlos per complert!

L'Ajuntament, que té el servei de l'espurga contractat per subasta, s'ha defensat com ha pogut de les imprecacions dels veïns. El regidor senyor Coll, horticultor lerrouxista, ha fet saber que l'espurga dels platans té un *caracter educatiu*. El senyor Coll, es, a lo que's veu, un home més *fiero* de lo que ens l'imaginavem. En aquesta ocasió, y a despit

del seu criteri radical, se declara el senyor Coll partidari d'imposar el progrés a cops de puny. Com els vells pedagogs, se mostra entusiasta enamorat d'aquell pernicios adagi segons el qual *la letra con sangre entra*. Per menar a bon camí els pobres platans dels nostres carrers, preconisa el senyor Coll l'empleu de la destralt. Espanta considerar lo que faria, si deixaven un dia al seu cuidado el domar a les masses lerrouxistes...

El senyor Coll, que està malalt, espera recobrar la normalitat pera parlar detingudament de l'assumpte dels arbres. Les paraules que, obligat per les circumstancies, ha pronunciat aquets dies, altra cosa no són que un anticip de lo que dirà en una *Memoria* que està escrivint pera probar, com dos y dos fan quatre, que lo fet ben fet està, y que no convé, en materia d'horticultura, deixar-se conduir per ridicals sentimentalismes. No sabem l'efecte que en la opinió farà la *Memoria* del senyor Coll, al qual es fàcil que envii *memories* (?) després que l'hagi llegida.

Els arbres, els de les Rambles especialment, són pera'ls barcelonins quelcom intangible que ningú logrà destruir impunement. El que més y el que menos de tots nosaltres, n'ha sentit dir de verdes y de madures a propòsit de les coses de la *Casa*

Gran. Davant de les afirmacions les més monstruoses, escoltant les dites més inexplicables, el bon barceloní s'enfada, jura, amenaça, però recobra aviat la calma que li és peculiar. Pensa que potser l'Ajuntament que vindrà serà millor, y deixa de moment a la consciència dels regidors prevaricadors el treball de jutjar-se a sí mateixos. ¡Però endurse'n els arbres de les Rambles...!

Endurse'n els arbres de les Rambles equival a un sacrilegi que condemna el poble per endavant. Endurse'n els arbres de les Rambles equival a un crim que no té disculpa.

Ja veurà el senyor Coll com de res ha de servirli disfressar la malifeta ab un fi *educatiu*, excusa impossible d'admetre, per quant socavaria els fonaments del nostre dret familiar.

Els arbres de les Rambles són autònoms, són inviolables, són sagrats.

Pera ells no té d'haverhi altre poder regulador que'l de la seva propia y llibèrrima voluntat.

Volem que'l dia que un dels nostres amics, dels nostres fills, s'entossudeixi en no marxar pel camí dret, poguem dirli, com fins avui, que s'ha criat com els arbres de la Rambla.

X.

¡UN JARDÍ A VALENCIA!!

El glosador va a parlar d'un fet que semblarà estrany a molts llegidors.

El glosador ha trobat un jardí a Valencia.

Semblarà estrany, perquè molts pensaran que si a Valencia, «terra de les flors» y «jardí del Mediterrani», no hi ha jardins, ¿aont n'hi hauran?

Doncs a Valencia no n'hi han, y encara afegirem més: que a Espanya quasi no n'hi ha cap.

Lo que hi han a Valencia són camps de flors, camps de bellíssimes flors, enceses, flairoses y abundoses; però camps y res més que camps.

La flor a Valencia's cria a feixes, com els ensiams y les cols. Se sembra un camp tot de clavellines, o de rosers, o de geranis; se reguen ab rees, com els broquils, y essent el temps de collir-les se seguen, com el blat o la cibada, y s'envien a tots els mercats. Es clar que es bellíssima anyada la de poguer collir flors, com aquell qui coll blat de moro, però el cas es que, an el país més florit, els jardins són producte, en lloc d'adorno.

Diem que a Espanya tampoc n'hi han, y es la veritat: quasi no n'hi han. Comparantnos ab Italia, aont hi han les Villas celebres d'Este, de Francati, de Pamfili, de Adriana y de Paravicini, de tantes y tantes de nomenada; comparantnos ab Fransa, aont hi ha Versalles y Luxembourg, ab els seus parks meravellosos, sense els jardins Avignon y de Nimes, y de tants altres pobles; aquí a Espanya escassejen tant, que's tenen de cercar ab candeletes.

El glosador creu conèixerne molts y podria fer una llista dels pocs que sien... jardins. Fora Aranjuez, El Generalife, La Granja (malmesa a l'anglesa), El Laberint, Raixa y la Coma, se pot dir que no n'hi ha cap més. Hi han parks, sí, parks traduïts de l'anglès, ab els seus abets y arbres del Nord, y els seus passeigs pera pendre el sol, aquí ont ens en donen de massa; hi ha les torres dels senyors Esteves, ab totes les flors que poden viure d'un quart de ploma de Dos-Rius; hi han els camps de cultiu, com a Valencia, ab jardins, ab plan, ab ordre, ab simetria, ab les regles de proporció que ha de tenir un jardí... que ho sia; no creiem que n'hi hagi cap més que'ls que acabem d'anomenar.

¿Que n'hi han hagut a Espanya? Naturalment. ¡A Espanya hem tingut de tot, però de tot ens anem quedant sense, y si no hem aterrat més coses, y esguerrat més edificis per l'enginy de la restauració, es per que hem tingut la gran sort d'esser pobres y no poguer fer més mal!

No. L'Espanya, el país de les flors, es un jardí sense... jardins, y per això, haverne trobat y a Valencia, la terra florida!, s'ha de fer constar an el Glosari.

Es petit, arraserat y quiet! Hi han bustes de marbre davant dels xiprers; hi han estatuës sortint d'entre els boixos; hi han ares de murtra, y brolladors, y salzers, y molsa... y simetria. ¡Un jardí constituït per un classic, que'l temps ha tornat romantic! Una flor al mitg de Valencia!

Això té l'Espanya de bó. Que encara hi han coses meravelloses que'ls Baedekers no les senyalen.

XARAU

SEMPRE S'EXAGERA!..

—¡Trentasis criatures perdudes!.. Ja veuren com al cap d'avall no seran més que deu o dotze...

De l'ornament de la ciutat

Una ciutat que s'estimés, primer que dedicar monuments de mal gust a minúscules personalitats, deuria erigirlos en senyal d'homenatge al Rei de les males arts, úniques que avui ens resten: a l'excels, a l'immortal banyut, que es el Diable.

Es veritat que la realització d'un aital projecte presenta sèries dificultats. En primer terme, qüestió de doctrina; després, lo qual es pitjor, qüestió de forma, perquè es quasi segur que guanyarien els partidaris d'un diable romàntic, estil Chateaubriand, escabellat, ab un gest de rebeldia y una mirada esfereïdora. Acabariem per dedicar un monument an aquell diable violent y mal educat y no al nostre, que ja fa anys que crema, està resignat y s'alaba de presentar-se ab modos. ¿Mes qui de nosaltres sabria avenir-se ab una senzilla testa, encara que fos a la moda d'aquella magnífica de Calpurnius Pison del museu de Nàpols, quan l'assumpte porta en sí tant argument?

Malgrat aquets inconvenients que reconeixem, no'ns sabem estar d'imaginarnos el bon efecte que un lloc placid, tranquil—la Plassa Reial, per exemple,—hi faria el bust clàssic del Diable damunt d'un auster pilar.

Pera més harmonia podria arreglar-se el surtidor, deixanthi aigua pera dues foques, a ser possible, o sinó pera dues oques.

Al mitg-dia, quan sota'ls portics de la plassa toquen els cegos tonades sentimentals, la discreta menudalla que s'hi soleia, tot entretenint-se ab les bestioles, apendria a tractar familiarment al Banyut, que ab el temps se convertiria en una venerable institució ciutadana.

Y en altes hores, quan s'apaguen els llums dels teatres, la gent honesta retira depressa, les Rambles s'aclareixen, comensen els ressopons y en les aceres retruny acompanyat, insinuant, el taloteig d'alguna hetaira, aquells que en la nit laboren sentirien una major confiança sabent que vetlla en la fosca la testa fosforescent de l'Alquimista.

FLORENTÍ

PRINCIPAL.—La llengua castellana va imposant-se en el teatre «Principal», y actors que, fins avui, sempre havien representat en català, comensen a seguir les petjades dels Borràs, dels Codina, dels Sanpere, de la Domus, de la Morera y de tants altres. ¿Serà que'l teatre català no dona més que gloria? ¿Serà que la gent veu ab més gust les obres castellanes que les catalanes? ¿Serà manca d'obres? No ho sabem, però consignem el fet ab tristesa, ja que de camins a seguir tothom n'ha donat, però cap de bó.

La Alcadesa de Pastrana, d'en Marquina, y *Lady Godiva*, d'en Linares Rivas, han sigut les dues obres que s'han estrenat últimament al «Principal».

De *La Alcadesa de Pastrana*, ja varem dirhi la nostra a l'estrenar-la aquest istiu passat, la companyia Guerrero-Mendoza, a «Novetats».

Indubtablement en Marquina es l'autor espanyol modern que ab més força ha fet revivre el teatre poetic-historic, y tot han d'esser alabanses pera la seva obra. En lo que no estem conformes es en l'interpretació que hi dona la companyia del «Principal».

El paper de Teresa, confiat a la Xirgu, es equivocac completament; es un paper que requereix un estudi més fondo del personatge que'l que havia fet nostra gentil Marguerida. Segons tenim entès, ella ho ha comprès aixís mateix, y a hores d'ara ja n'està arrepenida.

Els demés tampoc estigueren centrats en sos papers; se necessiten moltes condicions, que no té quasi cap dels actors del «Principal», pera interpretar el teatre d'en Marquina.

Ab *Lady Godiva* passa, en cambi, una cosa inversa. Aquí en Giménez, la Xirgu y els seus companys, havien estudiat bé sos papers, però toparen ab una obra imitativa, precisament d'aquet teatre poetic d'en Marquina de que parlavem, però que està molt per dessota d'ell, puig els versos, que tenen d'esser d'una imprescindible bellesa de forma, semblen dècimes vulgars. Com a obra teatral es bonica; l'episodi que recorda, interessant; y en alguns moments, com en el que ha de passar *Lady Godiva* nua, a cavall, per la ciutat, desperta gran interès an el public.

El dimars, el gran Enric Borràs va fer *La muerte civil*, a benefici de la familia de l'actor Martí, electrissant a la gent ab la seva forsa dramàtica, consagrant-se ab aquesta obra, que sembla de proba pera els grans tragics, com un dels primers actors universals.

Que li vagi bé la *tournee* per Amèrica y que retorni ple de gloria y de lo que vulgui.

ROMEA.—En Calvo, pel que no hi han dificultats enlloc, ha representat darrerament l'obra de més exit que de molt temps ensa ha registrat el teatre francès: el *Cyrano de Bergerac*, de Edmond Rostand.

Si l'interpretació d'una obra en vers consistís únicament en declamar aquets versos, les interpretacions d'en Calvo serien perfectes—en això ha heretat a son pare,—però, desgraciadament pera ell, se necessita alguna altra cosa: expressar sentiments, encarnar personatges, etc., y això en Calvo no ho té; per aquet motiu en el *Cyrano* hi estigué bé declamant-lo, però no fent-lo.

La Rafaela Abadía molt justa y molt bé.

ELDORADO.—El Sindicat d'Autors Dramatics ha comensat la seva tasca a l'«Eldorado».

De *Flors de Cingle*, obra ab que va inaugurar-se la temporada, ja'n parla en altre lloc del número l'autorizada ploma d'en Romà Jori; nosaltres sols direm dues paraules de *Torre Torretes* y d'*El pintor de miracles*, y seran sols dues paraules les que'n direm, perquè's tracta precisament de dos companys y amics estimadíssims nostres, y no podrem dedicar-los tots els elogis que's mereixen.

Torre Torretes es un sainet, en el que, com a tots els d'en Burgas, hi campejen la gracia y el bon humor; fan riure, entretenen agradablement y estan escrits ab aquella cura que posa en totes ses obres l'autor de Jordi Erin.

En ell va donar-se a conèixer, com a actor català, en Bergés, que fins ara havia cultivat el *gènere chico*. Encara que exagera molt el personatge, té vis còmica y grans condicions pera nostre teatre.

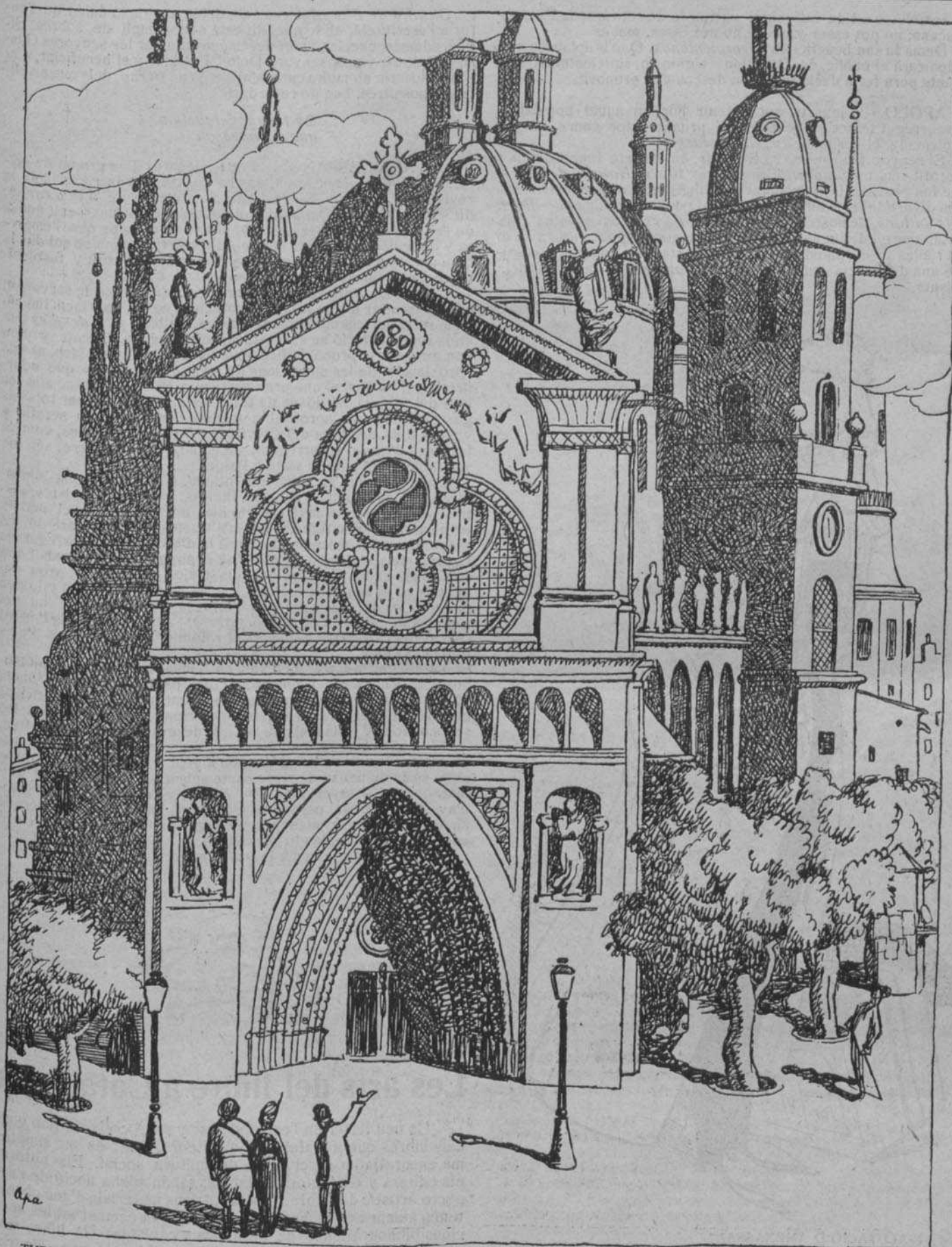
Respecte *El pintor de miracles*, d'en Rusñol, no hi ha més que llegir la premsa barcelonina; al fi s'han hagut de rendir els nostres critics a l'evidencia, proclamant novament an en Rusñol com a mestre unic de sainets plens d'ironia y de gracia.

Si un sainet es escrit pera fer riure a la gent y mentres dura sa representació no se senten més que riallades en tot el teatre, me sembla que no's necessita altra cosa pera tenir la seguretat de que està molt bé. Doncs això li passa an *El pintor de miracles*; desde que s'aixeca el teló fins que cau altra vegada, la gent no para de riure'l seguit de frases enginyoses y de tipus graciosissims que per allí desfilen.

L'obra fou molt ben interpretada per en Bergés, en Galceran, en Barbosa, la Verdier y la Roldán.

NOVEDADES.—La primera y més complerta de les actrius espanyoles, la Roser Pino, està donant a «Novetats» aquets dies una serie de funcions en *tournee* de despedida.

La simpàtica actriu diu que's retira del teatre y no ho podem creure, per dues raons: primera, perquè una dona que està en el complet domini y plenitud de ses facultats, com ara està la Pino, no deu retirar-se del teatre, y menos deixant un vuid com deixaria en l'escena espanyola, molt difícil d'omplir; y, segona, perquè una ànima apassionada pel teatre, com tots sabem que ho es, una dona que no trepitja les taules per dever, sinó per afició, encara que vulgui no podrà retirar-se a casa seva. Velentli representar *Amores y amorfos*, *Las flores*, *La loca de la casa*, etc., ens

TURISTES

—¡Oh!... ¡Quin luxe!...
—Y això que l'Església condemna la luxúria!...

ha semblat mentida que sigui veritat lo de retirar-se la Pino de l'escena; no pot esser y lo que no pot esser, mai es.

Demà fa son benefici ab *Divorciémonos*. Que'ls aplausos que li dedicarà el public de Barcelona siguin lo suficientment eloqüents pera fer-la desistir de son descabellat proposit.

APOLO.—Dijous passat va tenir lloc, en aquet popular y concorregut teatre, el benefici del primer actor comic, senyor Guilemany, el veritable *amo del cotarro*.

El senyor Guilemany va estrenar, en aquesta funció d'honor y profit seu, un *vaudeville* en un acte, titulat *Batalla de Flors*, que feu passar a la concurrència de l'«Apolo» una estona d'allò més divertida. L'autor de l'obra, el popular y simpatic *Paco dels billars*, demostra en *Batalla de Flors*, modestament calificada per ell de juguet, que lo mateix serveix pera guanyarse les rialles y els aplaudiments dels espectadors, que pera resoldre una diferencia entre dos *carambolistes* de la mena dels tossuts.

¿SALUTACIÓ O AMENASSA?

—Aquí'm tenen de retorn, ab la boca arreglada y disposat a treballar de valent.

Batalla de Flors feu riure de debò, aspiració única de l'autor a l'escriure-la, ab lo qual dit està que complí de sobres. Sigué, además, excelentment desempenyada per les senyores Gas-só y Guitart, y pels senyors Delor, Estrems y el beneficiat, que sobre posarla ab molta cura, s'hi quedà un *tierno*, dels que an ell, com a nosaltres, han de recordarli

*los tiempos aquellos
que no volverán.*

ALCÁZAR ESPAÑOL.—Per fi, després d'un grapat de setmanes de venir anunciant-la, ens ha donat l'«Alcázar Español» la revista d'aquest any. Se titula *La 2ème Revue de l'Alcázar*, y, dit siga de passada, ha assolit el mateix extraordinari exit que la de l'any anterior. No es extrany, si's té en compte que l'empresa y direcció del popular *Music-hall*, han tirat, com se sol dir, la casa per la finestra, donantnos *Revue* ab una cura y fastuositat dignes dels millors teatres.

Consta *La Revue de l'Alcázar* de sis quadros, que serveixen pera presentar altres tantes decoracions noves de trinca. Imposible recordar els números de música, els balls y els *desfiles* que en la representació se succeeixen, tots alegres, animats y d'un bon gust a tota proba. Difícil aixís mateix donar una idea, ni sols aproximada, de les condicions de *visualitat* y demés que adornen l'exèrcit femení que pren part en la *Revista*, perquè allò es la fi del món. Hi ha dones de totes les dimensions y per tots els gustos. La menys aprofitable treuria el sentit al més serafic y virtuos dels membres del *Comité de Defensa*. Algunes, com la francesa *Naude*, encarregada de la part de *Commère*, són un veritable regal pera la vista y l'esperit...

En la *Revue* hi ha col·laborat tothom. L'exit correspon aquesta vegada a la munió d'artistes, literats, pintors, atressistes, sastre, etc., que en la seva creació han intervingut, ab el mateix entusiasme y el mateix zel que si's tractés d'un escenari de les proporcions del «Liceu». Comensà la direcció per encarregar els figurins dels trajes an en *Picardol*, el nostre, que ja es sabut que no's mama el dit. Confeccionà els trajes la *Paquita*, prou coneguda en el món dels teatres. Els escenografs Garcia y López pintaren les decoracions, y en Carreras y en Puig, cada hu pel seu costat, cuidaren de la sabateria y l'atrés, exactament igual com si fos l'«Alcázar Español» el «Moulin Rouge» que a París regenta l'Oller.

La Diego, la Calle, l'Oliver, en Bahils, en Jiménez y en Domenech, s'encarregaren de nou o deu papiers per barba, y allà van personatges, xistos y acudits en quantitat més que suficient pera fer oblidar a l'espectador y per espai d'una hora llarga, les preocupacions y els mals de cap que desgraciadament mai falten.

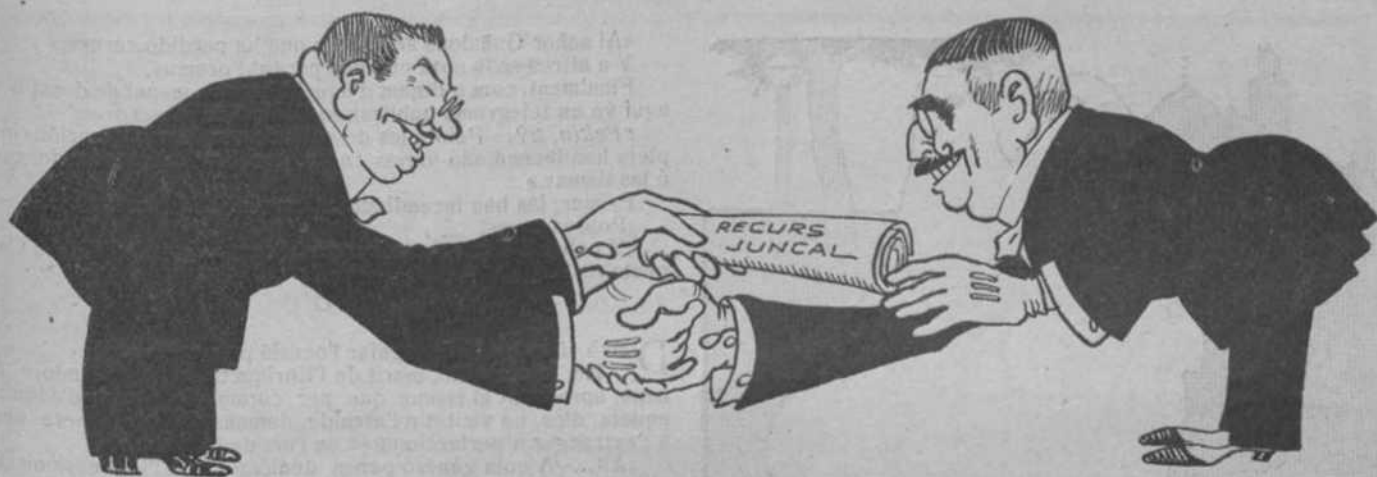
El public correspon a l'esforç de l'empresa de l'«Alcázar» omplint totes les nits el local de gom a gom. El més exigent y concirós se fa un panxó de riure contemplant el cinematograf animat, que ve a esser *La 2ème Revue*, y tots contents, al cap-d'avall. L'empresa, perquè ha trobat una mina; el public, perquè se distreu, y els artistes, perquè tenen en l'obra espai y ocasió sobrats de fer-se aplaudir ab justícia.

En *Fernando* ja rumia la *troisième*.

Les arts del llibre a Catalunya

¿Us heu ficat en l'esplendidesa y en el creixent bon gust dels llibres que a Catalunya s'editen? Aquet es un símptoma encoratjador de civilitat, de cultura social. Els autors, els editors y els lectors catalans, tenen plena noció de l'aspecte artístic del llibre. Les condicions materials d'una obra's tenen sempre en compte, y sovint se'n fa esment en les seccions bibliogràfiques de periodics y revistes. Un llibre mal estampat fa angunia. Un llibre ben imprès ens posa alegria als ulls. Catalunya es terra de bibliòfils.

EL CAUDILLO, SATISFET

—Mil gracias, don Josep!... Compti ara y sempre ab la meua oposició amistosa, prudent y desinteressada.

En lo que toca a les arts del llibre, Barcelona està molt per damunt de Madrid. La nostra superioritat es innegable, en aquet punt. Agafeu les obres de l'actual literatura castellana, y us trobareu ab llibrots fets de qualsevol manera, ab paper bast, ab caracters atrotinats y antiquats, ab ostentació de rutina y mal gust. Hi ha edicions veritablement infames, indignes, revoltants. Si els autors de certes obres tinguessin la més menuda engruna de gust artistic, cremarien tals edicions. Hem vist, per exemple, obres del venerable y patriarcal senyor don Rafel Maria de Labra, que serien motiu suficient pera rostir de viu en viu a tots els que han intervingut en la seva confecció.

A Catalunya el public els rebutjaria els llibres tan pessimament estampats com els que surten de Madrid. Y quan un public els accepta sense protestar, es senyal que no té paladar artistic, que careix fins d'un rudimentari sentit de bellesa. El contingut es, naturalment, lo principal del llibre; però la seva presentació té efectiva importancia. En el menjar, es lo principal alimentarse; però això no autorisa a cuinar malament. Un art editorial refinat, com una cuina refinada, es propi d'un poble d'avensada civilització.

Haureu fullejat, de segur, algun volum de la biblioteca *Renacimiento*, de Madrid. Y haureu vist que a l'aixecar la coberta violada, cridanera, apareix un paperot de mala mena y uns tipus de lletra antipatics y grossers. Pera una persona un xic educada en materia bibliogràfica, allò fa l'efecte d'una enganyifa. Se vol atreure el comprador ab les coloraines de la coberta, destinada a enllordarse y a esquinsarse, pera servirli després un llibre d'edició barata, avara, sòrdida, sense cap preocupació de boniquesa ni d'art, filla de calculs de botigueret de genres de *batalla*.

L'altre dia teniem a la mà *El alcázar de las perlas*, d'en Villaespesa, obra bellíssima y admirable. Y ens feia rabia veurela tan toscament, tan vulgarment impresa. Nosaltres trobem que es una baixesa el no posar riques vestidures d'hermosor y de gust a la producció literaria.

WIFRED

ESQUELLOTS

LA misteriosa qüestió dels túnels de la Via A, en la qual—permetis'se'n aquesta petita vanitat—som nosaltres els qui varem aixecar la llebra, està prenent un aspecte d'una singularitat jamai somniada.

Un senyor extranger, que's diu Benigni, s'ha presentat a l'Ajuntament y li ha dit:

—¿Què es això que's murmura per aquí? ¿Que has comensat a construir uns túnels a la Via de reforma, y ara no sabs per què els fas ni a compte de qui han de posarse? No t'amoinis y tira endavant. Tu els acabes, me dius quant valen, jo'ls pago y un cop meus, els faré servir... per lo que més convenient me sembli.

**

¿Què resoldrà ara l'Excelentíssim?

La proposició, com se veu, es d'un raro tan pujat, que arriba a semblar fabulosa.

No obstant, ¡quí sab!

Al fi y al cap l'aspirant a la compra dels túnels ¿no diuen que's diu Benigni?

Escoltemlo, doncs, benignament y, sense impaciencia ni mala voluntat, esperem a veure com acaba aquet nou acte de tan divertida comedia.

□

ANGELS de Deu!...

Uns quants automobilistes van anar l'altre dia a visitar a l'arcalde, demanantli que'ls perdonés unes multes de 25 pessetes cada una que, per haver incorregut en excés de velocitat, els han sigut imposades.

Es una viva llàstima que les víctimes de l'auto no puguin—unes per anar coixes, altres per estar reposant al cementiri—presentarse també a l'arcaldia pera il·lustrar al senyor Sostres sobre la justícia de la reclamació d'aquets bons senyors.

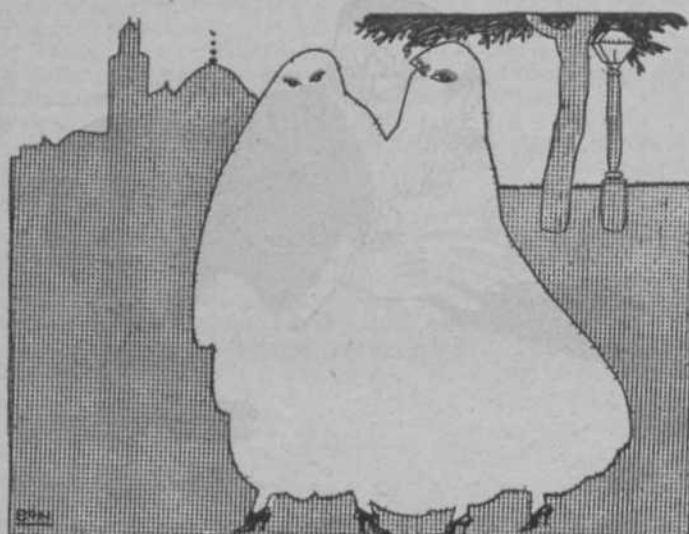
Però, ja que'ls morts y els coixos no poden acudir a l'informació, ho farem nosaltres en nom y representació seva.

Y ab aquet titol, diem al senyor arcalde:

—No, senyor Sostres; això de castigar als automobilistes ab multes de 25 pessetes no està be. Si vol acreditar-se d'home just, lo menos els les ha de posar de 50 o de 100.—

Les coses, clares.

Tot lo que's fassi pera fer entrar en raó—a les bones o a les males—an aquets tranquil·líssims ciutadans que's creuen que la Te-

MORES ARGELINES

—¿Es dir que no has tingut temps de pentinar-te?
—No. ¡Y me'n dono una vergonya!

rra ha sigut exclusivament creada pera que ells puguin crusarla en totes direccions a seixanta kilòmetres per hora y deu desgracies per minut, sempre ens semblarà poc.

AB motiu de l'Assamblea tinguda pels vinaters, s'ha posat sobre la taula un tema gastat y vell com es el de si, al xaretlo, batejarlo es convenient.

Aproposít d'aquet tema, en un cantó de carrer, dos subjectes sostenien la conversació següent:
—D'aigua al vi, ¿vostè què opina, cal posar-n'hi?

—Li diré;
una mica més o menos...
—Per mi, no ha d'haver-n'hi gens.
—Doncs, per mi, n'hi ha d'haver forsa.
—¿Què diu ara! ¿Y vostè es un defensor de la vinya?
—No senyor; soc taberner.—

EL *Diluvio*, «diario republicano» desde'l diumenge de Carnestoltes, segueix prenent el pèl als seus lectors, donantelshi notícies tan extraordinaries com les que a continuació copiem:

«La típica imatge de San Lorenzo, colocada en una hornacina «empotrada» en una casa de la calle de la Tapinería, la cual debía desaparecer por la reforma, ha desaparecido.»

Apart de que les *hornacinas* no estan empotrades, si l'imatge havia de desaparèixer, ¿què té de particular que hagi desaparegut?

«El día 15 del corriente, á las seis de la tarde, se admitirán en el negociado de Industria, Beneficencia y Sanidad, en días y horas hábiles, proposiciones para arrendar un local...»

«Eh?... «El día 15, á las seis, en días y horas hábiles...»

Ve a ser una repetició d'allò:

—¿Sabria dir-me a quina hora surt el tren de les sis y mitja?

—A dos quarts de set.—

«Ha sido informada una moción para que se adoquine la manzana de la calle de Muntaner, entre la de la Travesera y la de Mariano Cubí.»

Això d'adoquinar *manzanas* no més se li pot ocorre al *Diluvio*.

Y als adoquins.

«Al señor Guñalons se le nota que ha perdido carnes.»
Y a altres se'ls nota que han perdut l'oremus.
Finalment, com a lligam d'aquest hermós manat de desatinsos, aquí và un telegrama publicat en l'edició del divendres:
«Pekin, 29. — Pelotones de soldados en desmoralización completa han incendiado varias casas, que han entregado después á las llamas.»

Primer, les han incendiades; després, hi han calat foc...
¡Pobres cases!

¡Y pobre *Diluvio*, «diario republicano»... desde'l dia de Carnestoltes!...

□

D'això sí que se'n diu agafar l'ocasió pels cabells.

En Joan Pujaló, marit de l'Enriqueta, la segrestadora de nens, aprofitant el renom que per carambola acaba d'adquirir aquets dies, ha visitat a l'arcalde, demanantli apoio pera anar a l'extranger a perfeccionarse en l'art de la pintura.

¡Ai!... ¿A quin gènere pensa dedicarse? ¿A l'impressionisme, al naturalisme o al cubisme?

Si el bon Pujaló ha d'escoltar els nostres desinteressats consells, que's deixi de pintures, que això de l'art, avui, và molt per terra.

Lo que ha de fer, es esperar que tornin a venir eleccions de regidors y presentarse candidat.

Ell, que es lerrouxista, pot demanar, sobre la materia, informes als seus correligionaris.

Ja veurà com tots, si volen ser sincers, li diran que dona molt més fer de concejal que no pas pintar retratos de personatges, encara que aquets siguin en Valentí Camp o don Alacandro.

□

AVIAT els pobres capellans no sabran a quina carta quedar-se. Fins ara, sempre que al parlar de la campanya de Melilla s'observava la simpatia ab que'l clero sembla veurela, sentiem dir:

—Si els senyors capellans troben que aquesta guerra es una cosa tan bona, ¿per què no agafen un'arma y se n'hi van ells?

Doncs be; un sacerdot, l'econom de Lonsame (Galícia), acaba

EL NOSTRE EXTRAORDINARI

—¿Què me'n diu, senyor Sostres, del número de *La Mandra*?
—¡Admirable!... Entre'ls empleats municipals va tenir un exit estupendol...

L'HONOR

—Però això es vergonyós!... Nosaltres, a la teva edat, no badavem d'una manera tan tonta!...

de sol·licitar llicència pera formar com a simple soldat de fila en les forces espanyoles que lluiten contra'ls rifenys.

Y *El Progreso*, en lloc d'aplaudir, com deuria, la seva patriòtica resolució, ¿saben què fa?

Li arma un escàndol.

«Este cura—diu—es, sin duda alguna, un perfecto cumplidor de los preceptos de Cristo: Todos los hombres son hermanos. Amaos los unos á los otros.»

Decididament, l'ofici de capellà va posantse cada dia més difícil.

Fet y fet, val més ser *dama roja*.

O *joven rebelde*.

An aquets, al menos, tirin per allà ont vulguin, ningú els diu mai res.

□

ORACIÓ que s'imposa en els col·legis de parvuls:

¡Mare-de-Deu de Misericòrdia!
 ¡Àngel guardià dels *desempedrats*!
 Perquè no's perdin les criatures
 feu que no neixin fins a vint anys.
 Y a les nascudes o comensades
 lliureules vos y els municipals,

dels automobils y d'Enriquetes,
dos reis Herodes dels temps actuals.

□
LA forsa de la correnti...

Un diari, preocupat sens dubte ab l'assumpte de les nenes desaparegudes, posa com a capsalera d'un telegrama de Londres referent a la gran «vaga negra», aquet graciós titol:

«El salario mínimo y la nacionalización de las niñas.»

Està el confrare tan obsessionat ab la qüestió de les criatures segrestades, que, sense donarse'n compte, posa *niñas* allà ont hauria de posar *minas*.

Y encara gracies que del *salario* no n'hagi fet el *sumario*.

Y del *mínimo*, qualsevol altra cosa, igualment dramàtica y folletinesca.

□
UNA idea que dêm gratis als autors del Sindicat, prò que no desitjariem s'indignessin acceptar: Avui, l'obra que obtindria un exit espetarrant, es: *La ladrona de niños*, drama bastant antiquat, prò que tornarà a esser moda pel motiu que tothom sab, y, al Paral·lel, a hores d'ara, ja'l deuen està ensajant.

□
L'orgue del *caudillo* demana ab molta naturalitat que's torsi el coll a tots els que resultin ser *clients* de l'Enriqueta Martí, la suposada corruptora de menors del carrer de Ponent.

Molt be; però, ¿y d'allò de l'abolició de la pena de mort, què? Ho abandonem del tot o ho deixem pera quan haguem despatxat als *clients* de donya Enriqueta?

Convé posarnos d'acord sobre aquet punt, perquè si no, com a l'Escorxador els dies de *jarana* interna, a l'ultim acabarem per no saber si's mata o no's mata.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

CRIADERO DE SANGONERES

—El senyor Santamaría ¿no hi té un carrec aquí?
—Sí, senyor; però únicament ve l'ultim del mes, que es el dia de cobrar.

Respostes pagades

H. Nadal y Malloí: Quan el sonet dedicat a la *Tórtola* va arribar a les nostres mans, l'aucell ja havia volat.—E. Saló: El rombo, y parlí vostè de comptar.—S. V.: Acceptada, ab tots els pronunciaments favorables.—Arrupit: Home, pera fer això, no valia la pena d'arrupirse.—Lleó Vila: L'excés de producció perjudica la qualitat. ¿Per què no s'hi mira una mica més?—Aleix Volelil: Vostè ha sigut més afortunat que'l seu proxím «parent». El *Dialec*, retocat, anirà.—Josep Gorina Roca: La targeta, sí; lo altre, no.—E. Graells Castells: ¿Sab que pel nostre setmanari ens semblen excessivament tristes?—Jan de l'Hostia: ¡Arri allà! Aquestes coses no s'escriuen; y si s'escriuen, s'estripen; y si no s'estripen, no s'envien a ningú.—Jaime Branzuela: Sentim moltíssim no poderlo complaure.—Eduardo Ripoll: Però, home de Déu, ¿a qui se li ocorreix dedicar uns versos a una noia, total pera dirli que té el «pit voluminós» y la *sintura ben senyida*? ¿Que vol que l'agafin?—Anti-sindicalista: Això và y els ho conta an ells.—Rupert: Cert que som a la Quaresma; però, aixís y tot, es massa magreta.—Joan Rocabert: Dels tres geroglífics, un.—E. Aguado: Rebuda la carta y agraida la felicitació.—Manuel Hugué y altres catorze firmants: Els seus desitjos són molt laudables. Alguna cosa anem fent de lo que'ns indiquen.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

© Número solt: 10 centims - Atrassats: 20 ©

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mitg, 20

BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Fòra de Barcelona, cada trimestre:

Espanya, 3 ptes.—Extranger, 5

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

COLECCIÓN DIAMANTE (edición López)

Ultimo tomo publicado, núm. 113

LA PERFECTA CASADA, por Fray Luis de León

TOMOS PUBLICADOS

1. R. de Campeamor. Doloras, 1.ª serie.
2. — Doloras, 2.ª serie.
3. — Humoradas y cantares.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie
7. — Colón, poema.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.
9. — Drama Universal, poema, segundo tomo.
10. — El Licenciado Torralba.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz
15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto
16. A. Pérez Níeva. Los humildes.
17. S. Rueda. El gusano de luz.
18. S. Deigado. Lluvia menuda.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.
20. Miguel Melgosa. Un viaje a los infiernos.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de nuestra.
22. J. M. Matheu. ¡Rataplan!
23. T. Guerrero. Gritos del alma.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.
27. J. López Silva. Migajas.
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos
29. E. Pardo Bazán. Arco iris, cuentos.
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.
31. M. Matosés (Doroteo). Alelnyas finas!
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).
33. J. A. Flores. Doce españoles de brocha gorda.
34. José Estremera. Fábulas.
35. E. Pardo Bazán. Novelas cortas
36. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.
37. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.
38. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.
39. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.
40. Jacinto Labaila. Novelas intímicas.
41. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.
42. F. Pi y Margall. Diálogos y artículos.
43. Charles de Bernard. La caza de los amantes.
44. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.
45. R. Altamira. Novellitas y cuentos
46. J. López Valdemoro (El Gonde de las Navas). La niña Araceli.
47. R. Soriano. Por esos mundos...
48. L. Taboada. Perfiles cómicos.
49. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.
50. J. Ortega Munilla. Filina.
51. F. Salazar. Algo de todo.
52. Mariano de Cavia. Cuentos en guerrilla.
53. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.
54. Francisco Alcántara. Córdoba.
55. Joaquín Dicenta. Cosas mías.
56. López Silva. De rompe y rasga.
57. Antonio Zozaya. Instantáneas.
58. J. Zahonero. Cuentecillos al aire.
59. L. Taboada. Colección de tipos.
60. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.
61. Angel R. Ohaves. Cuentos de varias épocas.
62. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.
63. Francisco Pi y Arsuaga. El Cid Campeador.
64. Vital Aza. Pamplinas.
65. A. Peña y Goñi. Rio revuelto.
66. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios.
67. Nicolás Estévez. Calandracas.
68. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.
69. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camélias.
70. J. M. Bartrina. Versos y prosa.
71. F. Barado. En la brecha.
72. Luis Taboada. Notas alegres.
73. Xavier de Montepín. La señorita Tormenta.
74. A. Zozaya. De carne y hueso.
75. X. de Montepín. Muerto de amor
76. Conde León Tolstói. Venid a mí...
77. A. Calderón. A punta de pluma.
78. Enrique Múger. Elena.
79. Luis Taboada. Siga la broma.
80. L. G. de Giner. La Samaritana.
81. Cyrano de Bergerac. Viaje a la luna.
82. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!
83. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
84. A. Peñana (Gafel). Cuentos.
85. Angel Guerra. Al sol.
86. T. Dostolewsky. Alma infantil.
87. E. de Amici. Aire y Luz.
88. L. García de Giner. Valentina.
89. E. de Amici. Manchas de color.
90. Voltaire. Zadig y Micromegas.
91. M. Ugarte. Mujeres de París.
92. J. Benavente. Obras menores de Cervantes.
93. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
94. Voltaire. Cándido.
95. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
96. J. Benavente. Teatro rápido.
97. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
98. J. León Pagano. La balada de los sueños.
99. A. Guerra. Polvo del camino.
100. Camilo Castello Branco. Maria Moisés.
101. Gracia Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
102. Antología taurina.
103. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
104. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
105. Eça de Queiroz. La nodriza.
106. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl o el hombre que ha perdido su sombra.
107. M. Sarmiento. Así.
108. Felipe Trigo. A todo honor.
109. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
110. Fray Luis de León. La perfecta casada.

PRECIO DE CADA TOMO: 2 REALES

Próximamente el tomo 114, POESIAS, de Jorge Manrique

OBRA NOVA

PROSA LLEUGERA

PER ALEXANDRE FONT

Ptes. 2

Obras completas de SHAKESPEARE

traducidas por Jacinto Benavente

I
El rey Lear

Un tomo: Ptas. 2

FRANCISCO VILLAESPESA

El alcázar
de las perlas

Un tomo 8.º

Ptas. 3'50

ALFONS DAUDET

Edicions populars d'en Santiago Rusiñol

PORT-TARASCÓ

Ptes. 1

Aviat sortirà **EL PINTOR DE MIRACLES**

JOAQUÍN M.ª BARTRINA

ALGO

Novísima edición, espléndidamente decorada

Ptas. 4

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuo o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebirà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificant. Als corresponents se'ls otorguen reballes.

ELS SATIRS

Mireuse'ls, mireuse'ls be,
y quan els vejeu, xiuleulos.